

**Bases Metodològiques de la Infermeria**

Codi: 101806  
Crèdits: 6

| Titulació          | Tipus | Curs | Semestre |
|--------------------|-------|------|----------|
| 2500891 Infermeria | OB    | 2    | 1        |

**Professor de contacte**

Nom: Antonia Arreciado Maraño

Correu electrònic: Antonia.Arreciado@uab.cat

**Utilització d'idiomes a l'assignatura**

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

**Altres indicacions sobre les llengües**

Aquest curs 16/17 s'impartirà 6 hores de Pràctiques de Laboratori en anglès

**Equip docent**

Miguel Jiménez Pera

Nina Granel Gimenez

Carolina Watson Badia

David Téllez Velasco

Rebeca Gomez Ibañez

**Prerequisits**

No hi ha prerequisits específics per cursar l'assignatura de Bases Metodològiques de la Infermeria. Tot i així, es recomana estar matriculat al Pràcticum I del segon curs del grau en infermeria i haver realitzat les assignatures d' Evolució de les cures i pensament infermer i de Bases ètiques, gestió i qualitat dels serveis infermers per continuar aprofundint en els coneixements adquirits durant el primer curs del grau.

**Objectius**

**Contextualització:**

L'assignatura de Bases Metodològiques de la Infermeria té 6 crèdits ECTS i està considerada com a obligatòria dins les directrius generals de Bases de la Infermeria del pla d'estudis de la Universitat Autònoma de Barcelona per a l'obtenció del títol de Grau en infermeria.

En aquesta assignatura es treballen les bases metodològiques de la professió infermera com a eina indispensable per poder prestar unes cures infermeres de qualitat. En un context com l'actual, en constant transformació i influenciat per factors diversos i canviants, resulta necessària la formació dels futurs professionals en una metodologia de treball sistemàtica que permeti abordar i solucionar problemes de l'àmbit competencial infermer. A l'àmbit professional assistencial, saber treballar amb cures estandaritzades i

informatitzades i fer-ho de manera segura, requereix el domini dels principis de la metodologia infermera o procés d'atenció d'infermeria.

Els **objectius formatius** de l'assignatura són els següents:

- Conèixer el procés d'atenció d'infermeria per tal d'utilitzar-ho posteriorment en la pràctica clínica.
- Adquirir les habilitats del pensament crític necessaris per actuar en la professió de manera segura i efectiva.
- Atendre, de manera simulada, a les persones segons les seves necessitats tot aplicant els coneixements adquirits.

## Competències

- Adquirir i utilitzar els instruments necessaris per desenvolupar una actitud crítica i reflexiva.
- Analitzar i sintetitzar fenòmens complexos.
- Aplicar els fonaments i els principis teòrics i metodològics de la infermeria.
- Buscar, avaluar, organitzar i mantenir sistemes d'informació.
- Col·laborar i integrar-se en grups i equips de treball.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua
- Dissenyar sistemes de cures dirigits a persones, famílies o grups, avaluar-ne l'impacte i establir-hi les modificacions oportunes.
- Establir mecanismes d'avaluació, considerant els aspectes científics i tècnics i els de qualitat.
- Establir una comunicació eficaç amb pacients, família, grups socials i companys, i fomentar l'educació per a la salut.
- Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
- Fomentar estils de vida saludables, l'autocura, donant suport al manteniment de conductes preventives i terapèutiques.
- Oferir una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones ateses, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen a les normes legals i deontològiques aplicables.
- Promoure i respectar el dret de participació, informació, autonomia i el consentiment informat, en la presa de decisions de les persones ateses, d'acord amb la manera com viuen el seu procés de salut-malaltia.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

## Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir i utilitzar els instruments necessaris per desenvolupar una actitud crítica i reflexiva.
2. Analitzar i sintetitzar fenòmens complexos.
3. Argumentar amb evidències científiques la selecció de les cures infermeres més idònies per a una atenció professional adequada a les necessitats de salut de les persones.
4. Buscar, avaluar, organitzar i mantenir sistemes d'informació.
5. Col·laborar i integrar-se en grups i equips de treball.
6. Descriure els processos per promoure la participació i l'autonomia del pacient en la presa de decisions en el seu procés de salut i malaltia.
7. Descriure els sistemes d'avaluació més adequats per als programes dissenyats.
8. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
9. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
10. Dissenyar i modificar plans de cures segons les necessitats de les persones, les famílies o els grups.
11. Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
12. Identificar els elements històrics, conceptuals i metodològics rellevants que defineixen el conjunt de la disciplina infermera.

13. Indicar estils de vida saludables i conductes preventives i terapèutiques.
14. Planificar activitats específiques per fomentar i mantenir la salut i prevenir la malaltia.
15. Planificar i dur a terme les cures infermeres necessàries individualitzades en cada cas.
16. Resoldre problemes d'infermeria i problemes de col·laboració, utilitzant la història clínica, els diagnòstics infermers i els criteris de resultat que es vol aconseguir (segons el paradigma escollit).
17. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
18. Revisar i avaluar periòdicament les situacions de salut i les intervencions d'infermeria dutes a terme.
19. Utilitzar estratègies i habilitats que permetin la comunicació efectiva amb pacients, famílies i grups socials.
20. Valorar l'estat de la salut de l'individu, la família i la comunitat, i identificar els problemes i els factors interns i externs que n'afecten la salut.

## Continguts

Els continguts d'aquesta assignatura estan dividits en dos apartats. Per una part aquells que es treballen a les sessions plenàries i seminaris i, per altra, aquells que es treballen en les pràctiques en laboratori (PLABS).

### **1. Continguts que es treballen a les sessions plenàries (totalitat del grup) i als seminaris (grups de 20-25 persones).**

#### **Metodologia científica en Infermeria: el Procés d'Atenció d'Infermeria (PAI)**

Què és el PAI i quines son les seves fases.

Beneficis de la seva praxis.

Què és el pensament crític i com arribar a pensar críticament.

PAI i models infermers. Model conceptual de Virginia Henderson. Revisió de conceptes.

#### **Fases del Procés d'Atenció d'Infermeria**

##### **1. Valoració**

Què és i en què consisteix la valoració. Fases:

- Recollida de dades.
- Validació de les dades.
- Organització de les dades.
- Informe i registre de dades.

##### **2. Diagnòstic.**

Aplicació del pensament crític i interpretació de les dades per identificar el problema i formular el diagnòstic. Distingirem entre:

- Diagnòstics infermers
- Problemes d'autonomia
- Problemes de col·laboració.

##### **3. Planificació.**

Què és i en què consisteix la planificació.

- Establir prioritats.
- Determinar els objectius. Característiques dels objectius.
- Determinar les intervencions/ activitats: tipus i característiques.

#### 4. Execució.

Què és i què consisteix l'execució de les cures infermeres.

- Preparació per a l'execució
- Realització
- Registre

#### 5. Avaluació.

Què és i quina finalitat té el procés d'avaluació.

Com avaluar els criteris de resultats i les intervencions infermeres.

Avaluació continua del procés d'atenció d'infermeria fins la resolució.

### **Plans de cures estàndards i individuals. Guies de pràctica clínica, protocols i procediments.**

#### **2. Continguts que es treballaran en les Pràctiques en Laboratori (PLAB).**

Durant les PLAB l'estudiant aprendrà, en un entorn simulat, a donar atenció bàsica a les persones segons les seves necessitats.

##### **Sessió 1 PLAB\_BMI.**

- Concepte d'asèpsia i esterilitat.
- Rentat higiènic i antisèpsia de mans.
- Vestir-se per fer un procediment que requereix esterilitat: calçar-se els guants, la mascareta i la bata.
- Saber preparar un camp estèril: Delimitar un camp estèril sobre una zona corporal i sobre una superfície no corporal. Cura de la ferida quirúrgica neta.

##### **Sessió 2 PLAB\_BMI.**

- Confecció del llit hospitalari: tancat, ocupat i postoperatori.
- La higiene personal del pacient: total i parcial.
- Desplaçaments laterals i longitudinals dels malalts per tal de poder fer la higiene i l'acomodació.
- Col·locar i retirar el bolquer, posar orinal i/o ampolla d'orina.
- Canvi de pijama o camisa de dormir.

##### **Sessió 3 PLAB\_BMI.**

Mobilitat part I:

- Mecànica corporal vers els professionals d'infermeria.
- Mecànica corporal orientada vers els malalts. Principis de mobilització:
  - Col·locar malalt en les diferents posicions.
  - Prevenció de nafres: valorar factors de risc, escales.
  - Transferències.

## **Sessió 4 PLAB\_BMI.**

Mobilitat part II:

- Aprendre a utilitzar ajudes tècniques (grua).
- Mobilitzacions passives.
- Recordatori sobre mesura de les constants vitals: Freqüència cardíaca, pressió arterial, freqüència respiratòria i temperatura corporal.

## **Metodologia**

**Les activitats formatives seran les següents:**

### **Teoria.**

Té la finalitat de proporcionar a l'estudiant els coneixements necessaris per tal que, amb posterioritat, pugui treballar i dur a terme el procés d'atenció d'infermeria.

Les sessions estan planificades per la totalitat del grup classe i es fonamenten en un treball interactiu entre el docent i els estudiants. En aquest sentit, al llarg de les sessions es combinarà:

- a) Docència impartida pel professor amb exercicis de reflexió i pràctics a realitzar a l'aula.
- b) Exposicions per part dels estudiants d'aspectes vinculats al contingut treballat a classe i que requerirà, per part de l'alumnat, d'un treball autònom fora de classe.

Es considera indispensable la participació activa de l'estudiant en les activitats proposades.

### **Seminaris Especialitzats (SESP).**

A partir dels coneixements treballats i adquirits a les sessions de teoria en grup gran, l'estudiant treballarà, de manera pràctica i en grup petit, totes les fases de la metodologia infermera. El resultat final serà l'elaboració completa d'un procés d'atenció infermer adient i reflexionat sobre la base d'un cas clínic proposat.

Els seminaris estan planificats per treballar en grups de 20-25 estudiants, amb un total de 4. Els grups seran definits pel coordinador d'assignatura a principi de curs i s'informarà als estudiants a través del Moodle de l'assignatura. Cada seminari té una durada de 4 hores, distribuïts segons el calendari acadèmic.

L'assistència als seminaris és obligatòria. La no assistència repercuteix negativament en la nota.

### **Pràctiques en Laboratori (PLAB).**

Tenen la finalitat que l'estudiant adquireixi habilitats clíniques mitjançant la simulació de tècniques i procediments bàsics abans de la pràctica clínica infermera (que comença amb el Pràcticum I).

Es realitzen en grups reduïts, aproximadament 15 d'estudiants, amb un total de 6 grups i distribuïts segons el calendari acadèmic. Els grups seran determinats pel coordinador de l'assignatura i s'informarà als estudiants a través del Moodle de l'assignatura. En cas de dubtes, els estudiants hauran de contactar via email amb els seus professors assignats a les PLAB.

Les pràctiques en laboratori s'imparteixen un 50% en anglès i l'altre 50% en català.

Al finalitzar les pràctiques l'estudiant farà una prova escrita de raonament.

L'assistència a les PLAB és obligatòria.

### **Tutories individualitzades.**

Es podran concretar tutories específiques contactant prèviament per e-mail amb el professor/a.

## Activitats formatives

| Títol                                                                            | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                             |
|----------------------------------------------------------------------------------|-------|------|------------------------------------------------------|
| <b>Tipus: Dirigides</b>                                                          |       |      |                                                      |
| PRÀCTIQUES DE LABORATORI (PLAB)                                                  | 12    | 0,48 | 1, 3, 5, 9, 11, 13, 14, 15, 17                       |
| SEMINARIS ESPECIALITZATS (SESP)                                                  | 20    | 0,8  | 1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20 |
| TEORIA (TE)                                                                      | 20,5  | 0,82 | 1, 2, 4, 9, 11, 12, 13, 15, 20                       |
| <b>Tipus: Autònomes</b>                                                          |       |      |                                                      |
| ELABORACIÓ DE TREBALLS/ ESTUDI PERSONAL/ LECTURA D'ARTICLES / INFORMES D'INTERÈS | 90    | 3,6  | 1, 2, 4, 8                                           |

## Avaluació

### Avaluació escrita mitjançant proves objectives.

Suposa el **50%** de la nota final.

Té com objectiu avaluar l'adquisició de coneixements de l'assignatura treballats a través de les diferents activitats formatives. Aquesta avaluació constarà de preguntes obertes de resposta curta i/o preguntes amb ítems de resposta múltiple (tipus test) sobre els coneixements teòrics adquirits al llarg de l'assignatura. En aquest últim cas, les preguntes amb ítems de resposta múltiple contindran 4 opcions de resposta. Els errors resten segons la següent fórmula:  $x = \text{encerts} - (\text{errors}/n - 1)$  on n és el nombre d'opcions de resposta.

Cal treure una **nota mínima de 5** per fer la mitjana ponderada.

### Avaluació dels Seminaris Especialitzats.

Suposa el **40%** de la nota final i es distribueix de la següent manera:

- Desenvolupament dels seminaris i del treball realitzat durant els mateixos: 20% de la nota
- Exposició i defensa dels treballs: 20% de la nota.

Les avaluacions es realitzen a través de les rúbriques elaborades a tal efecte i penjades al Moodle amb anterioritat.

L'assistència als seminaris és obligatòria. Si un estudiant falta als seminaris serà penalitzat amb una reducció de 0,25 punts, per dia d'absència. Aquesta penalització es restarà de la nota final. Si un estudiant **falta a 3 seminaris o més**, serà exclòs del treball en grup i se li computarà com **No Avaluable** a les notes que corresponen als seminaris.

Cal treure una **nota mínima de 5** per fer la mitjana ponderada.

### Avaluació de les Pràctiques en laboratori (PLAB)

Suposa el **10%** de la nota final.

S'avaluen amb una prova escrita de raonament que es realitza l'últim dia de classe de PLAB. D'altra banda, l'assistència és obligatòria i necessària per poder realitzar posteriorment les pràctiques assistencials. Cada falta d'assistència suposa una reducció del 0,25 % de la nota final.

Cal treure una **nota mínima de 5** per fer la mitjana ponderada.

## OBTENCIÓ DE LA QUALIFICACIÓ FINAL

La qualificació final de l'assignatura és el sumatori de les qualificacions de les activitats d'avaluació proposades. El **requisit** per fer aquest sumatori és haver obtingut una **puntuació mínima de 5 punts** sobre 10 en cadascuna de les diferents parts avaluatives. La no superació d'alguna o de totes aquestes parts implica la no superació de l'assignatura.

S'entendrà per **No Avaluable** aquell estudiant que no s'hagi presentat a alguna o a cap de les activitats d'avaluació esmentades anteriorment i/o amb 3 o més faltes d'assistència als Seminaris Especialitzats.

Els estudiants que no hagin superat l'assignatura per mitjà de l'avaluació continuada podran presentar-se a una prova final de síntesi que inclourà tot el temari i continguts de l'assignatura. La nota de la prova de síntesi serà la definitiva en l'expedient.

L'estudiant té dret a la revisió de les proves d'avaluació. Per a tal fi es concretarà la data al campus virtual. Segons l'acord 4.4 del Consell de Govern 17/11/2010 de la normativa d'avaluació, les qualificacions seran:

Del 0 a 4,9 = Suspens

Del 5,0 al 6,9 = Aprovat

Del 7,0 al 8,9 = Notable

Del 9,0 al 10= Excel·lent

Quan l'estudiant no es presenti a alguna o a cap de les activitats d'avaluació planificades= No Avaluable

El tractament eventual de casos particulars es realitzarà a partir d'una comissió docent configurada a tal efecte on s'avaluarà la situació particular de l'estudiant i es prendran les decisions més adients.

## Activitats d'avaluació

| Títol                                                                               | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----|-------|------|-----------------------------------------------------------------------|
| Assistència i participació activa en classe seminaris / Entrega de treballs escrits | 40% | 3     | 0,12 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 |
| Avaluació escrita mitjançant proves objectives                                      | 50% | 3,75  | 0,15 | 1, 2, 3, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20                           |
| Avaluació mitjançant casos pràctics i resolució de problemes                        | 10% | 0,75  | 0,03 | 1, 3, 5, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 20                                    |

## Bibliografia

### Seminaris i classes teòriques:

1. Alfaro R. Pensamiento crítico y juicio clínico en enfermería: un enfoque práctico para un pensamiento centrado en los resultados. 4ª ed. Barcelona: Elsevier;2009.
2. Alfaro R. Aplicación del proceso enfermero: fomentar el cuidado en colaboración. 5ª ed. Barcelona: Masson; 2003.

3. Bulechek G, Butcher H, McCloskey J. Clasificación de intervenciones de enfermería (NIC). 5ª ed. Madrid: Elsevier; 2009
4. Johnson M, Moorhead S, Bulechek G, Butcher H, Maas M, Swanson E. Vínculos de NOC y NIC a NANDA-I y diagnósticos médicos. Soporte para el razonamiento crítico y la calidad de los cuidados. 3ª ed. Barcelona: Elsevier; 2012.
5. Luis MT, Fernández C, Navarro MV, De la teoría a la práctica: el pensamiento de Virginia Henderson en el siglo XXI. 2ª ed. Barcelona: Masson; 2005.
6. Luis MT. Los diagnósticos enfermeros: revisión crítica y guía práctica. 2ª ed. Barcelona: Elsevier-Masson; 2013.
7. Luis MT. Enfermería Clínica. Cuidados enfermeros a las personas con trastornos de Salud. Barcelona: Wolters Kluwer; 2015.
8. Marriner-Tomey A, Raile M. Modelos y Teorías en enfermería. 6ª ed, Madrid: Elsevier; 2007.
9. Moorhead S, Johnson M, Maas M. Clasificación de resultados de enfermería (NOC). 4ª ed. Madrid: Elsevier; 2009.
10. Nanda Internacional. Diagnósticos enfermeros. Definiciones y clasificación 2015-2017. Madrid: Elsevier; 2015.
11. Rifà R, Olivé C, Lamoglia M. Lenguaje NIC para el aprendizaje teórico-práctico en enfermería. Barcelona: Elsevier; 2012.
12. Tellez S, García M. Modelos de cuidados en enfermería NANDA, NIC y NOC. México DF: Mc Graw-Hill Interamericana; 2012.

#### **Pràctiques de Laboratori (PLAB):**

1. Abric M, Dotte P. Gestos y activación para las personas mayores: ergomotricidad y atención gerontológica. Barcelona: Masson; 2003.
2. Alonso D, Aradilla A, Falcó A, et al. Manual de tècniques i procediments d'infermeria I i II. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona; 2005.
3. Domínguez A (dir.). Antisèptics i desinfectants. 2ª edició. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Direcció General de Salut Pública; 2006. [Consultat el 28 de maig de 2012] Disponible a [www.seguretatpacient.org/cms/fileadmin/docuemnts/antiseptics.pdf](http://www.seguretatpacient.org/cms/fileadmin/docuemnts/antiseptics.pdf)
4. Dotte P. Método de movilización de los enfermos: ergomotricidad en el ámbito asistencial. Barcelona: Elsevier; 2010.
5. Dotte P. Método de manutención manual de los enfermeros. Ergomotricidad en el ámbito sanitario. Generalidades y educación gestual específica. 5ª edición. Barcelona: Elsevier, Masson; 2001.
6. Fuentes C, Ballester, D (coord.). Manual de tècniques i procediments d'infermeria. Girona: Documenta Universitària; 2010.
7. Precaucions d'aïllament per evitar la transmissió d'agents infecciosos als centres sanitaris. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Salut; 2009 [Consultat el 19 de juliol de 2010] Disponible a <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir2100/spveprev2.pdf>
8. Prevenció de les exposicions accidentals a sang i material biològic. [Monogràfic a Internet] Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat i Seguretat Social; 2002 [Consulta el 24 de juny de 2013] Disponible a [coec.cat/\\_pdf/expbio.pdf](http://coec.cat/_pdf/expbio.pdf)

#### **Altres recursos:**

#### **Pàgina web d'interès:**

1. CDC, Center for Disease Control and Prevention. Hand Hygiene in Healthcare setting. Atlanta: cdc.gov [actualitzat en 2013; accés el 24 de juny de 2013] Disponible a [Http:// www.cdc.gov/handhygiene](http://www.cdc.gov/handhygiene)
2. Direcció General de Salut Pública. Programa de vigilància de les infeccions nosocomials als hospitals de Catalunya (programa VINCat). Informe 2014 [accés el 28 de Juny 2016]. Disponible a [Http://vincat.gencat.cat](http://vincat.gencat.cat)
3. NANDA International, incc [sede web]. Kaukauna: Nanda.org [actualitzada en 2013; accés el 24 de juny de 2013]. Disponible a [www.nanda.org](http://www.nanda.org)
4. OMS. The first Global Patient Safety Challenge. Clean care is safer care. Suïssa: Who.int [actualitzat en 2013; accés el 24 de juny de 2013] Disponible a [Http://www.who.int/gpsc/en](http://www.who.int/gpsc/en)